

HALKLARIN ESİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ

GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı: 12861

Tarih: 22.07.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

31676

Aşağıda belirtilen sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

Mardin'in Kızıltepe ilçesine bağlı Meşqoqa Piçûk (Küçükayrık) Mahallesi'nde, Devlet Su İşleri GAP 15. Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülen "Mardin Depolama Cazibe Sulaması ve Arazi Toplulaştırma Projesi" kapsamında köylülerin açık rızası ve etkin katılımı olmadan çeşitli uygulamalar hayata geçirilmektedir. Projenin başlangıcından itibaren halkın bilgilendirilmediği, planlama süreçlerine dahil edilmediği ve ciddi hak ihlalleri yaşandığı tarafımıza iletilmiştir.

Özellikle proje sürecinin köy muhtarı ve ailesiyle kurulan özel, rant temelli ilişkiler üzerinden şekillendiği, muhtarın ailesine ait arazilerde yapılan uygulamalarda kamu gücünün keyfi şekilde kullanıldığı ve diğer köylülerin taleplerinin sistematik biçimde yok sayıldığı görülmektedir. Tarımsal üretimin temel geçim kaynağı olduğu bölgede, örneğin 115 ada 1 parseldeki (yeni parselasyonda 155/1, 156/2) 10 dönümlük fıstık bahçesinden geçen kanaldan pompaya gitmesi planlanan boru hattının tarla malikleri tarafından çapraz değil, ağaçlara zarar vermeyecek şekilde paralel geçirilmesi talebi, altyapı işlemleri uygulayacak olan firma tarafından uygun bulunmuş ve muvafakatname alınarak kanal kazısı yapılmıştır. Mühendisler tarafından da suyun akışında ve basıncında bir değişikliğe sebep olmayacağına dair denetimlerin yapıldığı bu makul ve makbul talebe rağmen köy muhtarının yaptığı baskıyla ve DSİ Urfa 15. Bölge Müdürlüğü'nün "proje dışına çıkılmaz, askerle dahi olsa uygulanır" yönündeki talimatıyla mevcut kanalın kapatılması, yeni bir kazının ve ağaçların sökülmesinin yapılması mezkûr ada parsel maliki aileye dayatılmaktadır. Haziran ayı içerisinde açılan paralel kanal, muhtarın "ne pahasına olursa olsun o ağaçlar sökülecek, borular projedeki gibi çapraz geçecek" şeklindeki sözlerinin DSİ 15. Bölge Müdürlüğü tarafından adeta talimat olarak kabul edilmesi neticesinde, 17 Haziran tarihinden beri kanala boru hattı döşenmeden boş bir şekilde

bekletilmektedir. Boruların mevcut paralel kanaldan geçirilmesini uygun bulan firma yetkililerinin talep ettiği ek boru ve dirseklerin de an itibariyle mezkûr tarlanın yanında tutulması; komşu tarlaların tüm işlemlerinin tamamlanmasına rağmen mezkûr tarlada kanallardaki işlemin tamamlanmamakta ısrar edilmesi ciddi düzeyde maddi ve manevi mağduriyetlere neden olmaktadır.

Köylüler tarafından açılan davalar sonucunda geçmişte “boru veya pompa geçmediği” gerekçesiyle reddedilen iptaller, bugün fiilen aynı güzergâha yönelik, tarımsal üretimi ve doğal yaşamı sekteye uğratacak şekilde, kazıların yapıldığını/yapılma ihtimalinin olduğunu ortaya koymakta ve hak ihlallerine sebep olmaktadır. Ayrıca şirket araçlarının köy içindeki bir alanda, resmiyette müşterek mülkiyetli olmasına rağmen sadece muhtarın izniyle, konuşlandırılması; muhtarın bir traktörünü ilgili şirkete kiraya vermesi; muhtarın yakınlarının aynı şirkette istihdam edilmesini sağlaması, bu ilişkilerin ne denli kişiselleştiğini göstermektedir. Proje sürecinin rant, nüfuz ve siyasi bağlantılarla şekillendirildiği, DSI'nin bu baskılara açık hale geldiği somut örnekten gayet net bir şekilde gözlemlenebilmektedir.

Konuya dair bir diğer husus ise 7 Şubat 2019 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Tarım ve Orman Bakanlığı’nın Arazi Toplulaştırılması ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği’nin Parsellerin yeniden düzenlenmesi başlıklı 16. maddesinde belirtilen *“maliklerin istekleri de dikkate alınarak parsel değer sayılarından azami yüzde on ortak tesislere katılım payı düşüldükten sonra kalan miktarın toplamına eşit değerdeki alan, mümkünse tek parsel olarak tercih sırasına göre verilmeye çalışılır”* ifadesine uygun olmayan bir şekilde Küçükayrık Köyünde dağıtılmaya başlanan yeni tapularda %10’luk kesintiden fazlasının yapıldığı, taşlık arazilerin tarım arazisi olarak kaydedildiği bu tapuların köylülerin evvelinde bilgisi ve onayı olmaksızın dağıtılmaya başlandığı, parsellerin yurttaşın katılımı olmaksızın yeniden düzenlendiği, bu durumun ciddi düzeylerde mağduriyetlere yol açmasıdır. Son olarak DSI’nin Kızıltepe Kaymakamlığı’na kolluk zoruyla da olsa gerekli işlemlerin yurttaşların rızası olmasa dahi yapılması hususunda talep yazısı yazdığı da tarafımıza iletilmiştir.

Bu bağlamda;

1. Mardin Kızıltepe'ye bağlı Küçük Ayrık Mahallesi'nde yürütülen Mardin Depolama Cazibe Sulaması ve Arazi Topplulaştırma Projesi kapsamında, DSİ'nin köylüleri bilgilendirme ve katılım süreçlerini ne zaman, hangi yöntemlerle gerçekleştirdiği kayıt altına alınmış mıdır?
2. Proje güzergâhı belirlenirken tarımsal üretimin temel geçim kaynağı olduğu bölgede fıstık ağaçları gibi ekonomik değeri yüksek tarımsal varlıkların korunmasına yönelik herhangi bir çevresel veya ekonomik etki değerlendirmesi yapılmış mıdır?
3. Projenin uygulanmasında köy muhtarı ve ailesine ait arazilerin özel olarak gözetildiği, muhtarın DSİ ve firma üzerinde doğrudan etkide bulunduğu iddialarına ilişkin bir denetim yürütülmüş müdür?
4. Fıstık ağaçlarının sökülmesini önlemek amacıyla güzergâh değişikliği yapılmasına rıza gösteren tarla sahiplerinden alınan muvafakatnamelere rağmen, neden proje eski haliyle ısrarla uygulanmak istenmektedir? Bu uygulama hangi teknik gerekçelerle açıklanmaktadır? Bu uygulamanın tarımsal üretim ve bölge halkı üzerindeki olası olumsuz etkileri hakkında Bakanlığınızın görüşü nedir?
5. Haziran 2025'te açılan paralel kanalın, muhtarın baskısı ve DSİ 15. Bölge Müdürlüğü talimatıyla boru hattı döşenmeden bekletilmesinin yurttaşların yaşamında ve tarımsal üretimde sebep olduğu sorunlara dönük bir tanzim çalışmanız var mıdır veya olacak mıdır?
6. Proje yüklenici firmalarının, köy muhtarının şahsi malı olarak kullandığı alanları şantiye ve araç park alanı olarak kullanması hukuki midir? DSİ bu konuda denetim yapmış mıdır?
7. DSİ Urfa 15. Bölge Müdürlüğü tarafından, projeyi kabul etmeyen köylülere "askeri zorla uygulatin" talimatı verildiği iddiası doğru mudur? Bu iddia doğruysa, ilgili yetkililer hakkında herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?
8. GAP projelerinde köylülerin katılımının gözetilmesi için denetim ve şikâyet mekanizmaları ne şekilde işler kılınmaktadır? Şikâyetlere yönelik hangi zaman diliminde hangi adımlar atılmıştır?

9. Arazi toplulaştırma sürecinde, 7 Şubat 2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikteki "%10'luk ortak tesis kesintisi" sınırının Küçükayrık Mahallesi'nde aşıldığı iddiaları doğru mudur? Bu kesintinin ötesine geçilmişse, bu durum yasal bir gerekçeye dayanmakta mıdır?
10. Yeni parsel dağılımına ilişkin tapular, köylülerin bilgisi ve rızası dışında mı hazırlanıp dağıtılmıştır? Maliklerin tercihleri ve istekleri neden dikkate alınmamıştır?